

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 6 Augusti.

Några ord om Domare och Rättegångs- kostnader.

Det låter underligt, men är dock sant, att ansvarsfrihet för domare kunde i vissa fall vara gagneligare för lagskipningen, än deras ansvarighet, om än denna senare icke vore alldeles så chimerisk, som den är.

För att efterleva den lag, vi härom äga, skulle i hvarje sak, der uppenbar orätt skett, men ingen ersättning för den förorättades lidande och kostnader till ändringsökande kan honom tilldömas emot den herrliga lagen om qvittning af rättegångs-utgifter, ersättningen åt den lidande förskaffas genom åtal mot domaren, om den skulle kunna vinnas. Hvem tviflar väl, att detta är omöjligt? Derföre sker det också icke. Man dömer utan fruktan, nästan huru orätt man behagar, och den lidande får få sina förluster utan all utväg till uprättelse.

Befriom icke just domaren från en ansvarighet, som så föga bätar; ty det vore dock orättvist och kunde visserligen öka hans djerfhet och säkerhets-sömn. Låggom endast ansvaret, der det i första hand bör ligga — och vi skola se en undransvärd verkan. Borttagom lagen om qvittning af rättegångskostnad — och allt är vunnit. Man triumferar icke straxt, så snart man

lyckats bedraga en domstol och få en orättvisa genomdrifven, i fall man vet, att allt gagn deraf försvinner, i samma stund den orättvisa domen ändras, emedan den förnärmade då skall hafva sin rätt till punkt och pricka. Och så fort man ej mer kan beräkna någon fördel af hvad man orätt vunnit, skall man väl upphöra att lika ifrigt fika efter ett sådant vinnande. Man skall heldre önska sig en dom, som består, än en orättvis dom, som tillskyndar ingen annan fördel, än att man får betala, hvad dess upphäfvande kostar i högre Rätt, jemte allt hvad den förorättade förlorat på första stället.

Mången oskyldig, som aldrig begär att orättvist vinna, utan tror sig hafva rätt och blir af domstolen tryggad härvid, ehuru han har uppenbar orätt, skulle kunna klaga, att detta vore hårdt, och påstå, att domaren är den, som rätteligen bör häfta för följderna af sitt fel. Det borde derföre icke betagas någon att anklaga domaren, sedan han sjelf förnöjt sin vederpart, och återvinnna, hvad detta kostat. Men hvarje sådan oskyldig, orättvist gynnad, skulle blifva ett varnande exempel, att man icke i sin oskuld äger ofreda andra, utan bör söka uplysning om sin rätt, innan man derom antastar någon. Ju allvarsammare alla tillhållas till denna skyldighet, desto mindre skall antalet af rättegångar blifva. Till slut är det

rättvisan och endast hon, som tjänar till detta minskande, liksom till allt annat godt, och innehåller i detta, liksom i andra ämnen, det enda sanna arcanum mot samhallets plågor.

Om Öfverhus.

Annat är, att en Riksförsamling består af flera olika elementer, och annat att den arbetar i flera afdelningar. Alla stånd kunna vara representerade, utan att äga hvart sin kammare.

Hvarföre har man så nödvändigt velat, att Adel skulle sitta för sig, Prestér för sig, Folket för sig? Ursprungligen därför, att det ena ståndets öfverläggningar måtte vara en hemlighet för det andra.

Om man förordnade, att hvarje representeradt stånd skulle hafva lika många ledamöter, och alla öfverlägga och rösta gemensamt i en kammare; så blefve följden, att alla representanters sammanlagda pluralitet gjorde beslutet. Måne icke detta skulle instämma med sjelfva ideén af representationen?

Det var visst icke detta, man från början sökte undvika. Men man fruktade, att det ena ståndet skulle smittas af det andras öfverläggningar. Om folkets representanter fått veta, att bland presternas sunnits en minoritet, som gynnat civilisationen; så skulle det icke varit möjligt att, med auktoritet af hela den andeliga uplysningen, varna folket mot en gudlös forsknings-anda.

Ståndens afsöndrande upnådde således ej sitt ändamål utan genom öfverläggningarnes förhemligande. Och detta är därför, hvad som skedde. Stånds-representationen är i grunden undergrädd, så snart öfverläggningarne kunna allmångöras. När man talar inför det allmänna förnuftet, lö-

nar det icke länge att tala blott i sitt stånds interesse.

Imidlertid kämpar man, så godt man kan, för ståndsfördelarna, så länge förnuftet icke hunnit blifva alltför mäktigt. Att man till slut måste förlora denna kamp, är åtminstone på det sättet säkert, att fördelarne, som förfäktas, blifva af allmänna vetet och i allmänna lefnaden så föraktade, att de ej vidare kunna begagnas. Då först måste de väl äfven uphöra att försvaras.

Hvad nu ett Öfverhus angår, så vidt det skall bedömas efter förnuftsskäl och dess försvar icke inskränkas till försvar för privilegier; så är det helt annat än en stånds-representation, som talar för en afdelning af folket. Det måste tala för fäderneslandet. Det torde nyttja bästa sättet att legitimeras sig, om det visar; att dess öfverläggningar i längden icke generas af offentligheten.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Något bestämdt har man ännu icke om gränsmagternas politik, i afseende på Grekiska resningen. Courier-växlingen mellan Wien, London, Paris och Petersburg har blifvit synnerligen tillig. Franska tidningar (till och med de officiella) säga, att i Wien blifvit hållet stort krigsråd, under Kejsarens eget presidium, hvarpå det rykt utspriddes, att arméen på östra gränsen skulle ökas till 60,000 man.

De regimenter nämndes redan, som skulle gå till Siebenbürgen och Bukowina. Instructioner skulle äfven hafva afsätt till Grefve v. Lützow i Constantinopel och Friherre v. Lebzelter i Petersburg att erbjuda Österrikes bemedling. Furst Metternich sades hafva öfvergifvit sin föresats att resa till Rhen, och ämnade i stället på kort tid gå till Böhmen. Äfven genom andra bref bekräftas underättelsen, att regeringen samlar en betydande styrka på Moldaus och Walachiets gräns. De dit ämnade trupper vore redan under marche; krigskantzliet i största verksamhet. — Österrikiska flottan, som förut hade utiupit mot Neapolitanerna,

skulle åter, förstärkt, gå ut till Österrikiska hand-
delns skyddande i Arkipelagen.

En Fransk tidning har också för d. 20 Julii berättat, att Bar. Strogonow i Constantinopel blifvit satt i de sju tornen (Turkiska regeringens vanliga sätt att behandla sändebud, mot hvilkas den förklarar krig). D. 21 anmälte därpå en annan Fransk tidning sig redan tre dagar sedan hafva ägt den nyheten, men icke vågat införa den. Storherrn har icke antagit den af andra Christna Ministrar erbjudna bemedling. Från Odessa vet man af d. 29, att Bar. Strogonow befann sig i Bayukdere, och att han hvarken fick emottaga eller afskicka bref. Sin familj hade han ändtligen kunnat skaffa bort på ett Ryskt fartyg; men Turkiska pöbehn tillät sig de grusligaste utsväfningar vid inskeppningen, så att Ambassadeurens anhörigas lif var i stor fara. Ända ut ur hamnen förföljdes de med skott. Älven några andra Grekiska familjer lyckades det att nattetid undkomma på Ryska fartyg. — Invånarne i flera districter i Moldau hafva till Ryska Consulu i Bucharest (hvilken uppehåller sig i Hermanstadt) ingilvit en föreställning mot Turkarnas inbrott och grusliga framfart i landet, med anhållan, att föreställningen måtte föreläggas deras "Stormäktigste Skyddsherre", på det han må skaffa dem hjälp och frälsa dem från fullkomlig undergång. — Kejsaren har låtit bland de till Odessa ankomna, högst torstiga flyktingar utdela 100,000 Rubel för ögonblickets behof. — En tidning i Petersburg berättar, enligt ett rykte från Odessa af d. 30 Maji (hvilket längesedan är känt och nu har ingen märkvärdighet, mer än den att vara infördt i en Petersburgsk tidning), att Turkarne på Donau tagit ett fartyg under Rysk flagg, mördat besättningen o. s. v. — Österrikiska Ministern, hvilken alltjemnt förhållit sig såsom medlare, skall (enligt bref från Corfu af d. 1 Julii) numera antagit en annan ton, sedan Turkarne, emot gällande fördrag, tagit och låtit halshugga en Capitaine och fem sjömän i Österrikisk tjänst. Österr. Internuntien har ifrigit protesterat mot besättande af en Rysk paketbåt med Turkiskt folk (hvilket imedlertid läser hafva varit en osann uppgift).

Ehuru Ypsilantis role i Moldau och Walachiet synes slutad, sedan han vid byn Draguscheni blifvit slagen och flytt till närmaste befästade kloster, är dock icke allt uppror där stilladt. Underrättelsen om en träffning vid byn Stinga och om Grekernas nederlag där vill icke bekräfta sig. Tvärtom försäkra bref från Skuleni af d. 29 Junii, att Grekerne framryckt på högra Pruthstranden ända till Skuleni och allvarsamt försöksade sig där. D.

27 hade där inträffat en bedröflig händelse: en mängd flyktingar ur Moldau (där flyendet alltmer tilltager, sedan många invånare, som vågat sig tillbaka, på Turkarnas försäkran om skydd, blifvit mördade och deras hus plundrade) hade samlat sig vid Skuleni. I hast ropades, att Turkarne voro i antåg, och 40 Moldauer kastade sig i floden, för att simma öfver; men endast fyra hunno andra stranden. Imedlertid voro de anryckande icke Turkar, utan Arnauter, som förenade sig med Grekerna. Samma dag skola desse hafva varit i strid med Turkarna vid Roman; utgången var obekant, Kankakuzeno och Pendedeka skola, med några andra Greker, befinna sig i Ryska quarantainen i Skuleni.

Alla underrättelser bekräfta, att Thessalonich (genom Thessaliernes och Haimathioternes gemensamma bemödanden) gått öfver till Grekerna; äfven som Patra, hvars Turkiska garnison blifvit transporterad, dels till Mindre Asien, dels till Egypten, efter allagdt löfte att ej vidare tjäna mot Grekerna. — Invånarne på berget Chimera hafva intagit hamnen Panormos; och Grekiska flottan fann för sig gjordt arbete, då hon kom till Chaoniens kuster. — Muselmanska Albanesarne i Chaonien hafva förbundit sig till neutralitet och lemnat såsom gisslan många af sina barn och anförvandter, dem Salioterne noga förvara i sina bergfästningar. — Östra Epirus, som bebos af Greker, är under vapen. Grekerne i Södra Epirus, Etolien och Akarnanien hade afsänt 3000 man, att undsätta Ali, som, med deras hjälp, fördrifvit Turkarna från Janina och Trikala. Hasseim Pasa, som anför dem, skall i forceerade mareber hafva dragit sig tillbaka till Macedonien, troligtvis för att där hindra resningens utspridande och rädda Thessalonich åt Turkarna. Tripolizza skall vara i Grekernas händer, och det försäkras, att korsfanan svajar i Corinthus. — Öfra och Medlersta Albanien skola älven vara i resning; Servier och Montenegriner afvakta blott Rysslands beslut.

Grekiska flottans öfverlägsenhet och Turkarnes fruktan för Grekerna till sjöss är så stor, att man haft exempel på Turkiska besättningar, hvilka blifvit tagna och genast begärt att blifva döpte. Den Turkiska flotta, om hvars nederlag vid Mitylene redan är berättadt, bestod af 12 skepp, hvaribland tre lineskepp, tre fregatter, fyra briggar o. s. v. Den Grekiska flottan bestod af 35 fartyg (från Hydra, Spezia m. fl. öar) och måtte icke hafva så lätt vunnit seger, då hon förlorade 1000 man. Alla de Turkiska fartygen togos, utom ett lineskepp, hvilket dock straxt derpå antändes af ett Grekiskt brandskepp. Från Corfu bekräftas

underrättelsen, att Turkiska flottan i Corinthiska viken blifvit till en del förstörd, till en del tagen. — (Från Spanien få Grekerne gevär och munition. Amerikanerne hafva åtagit sig stora leverancer).

I förbittringen öfver dessa förluster framfara Turkarne med oerhörd grymhet, i Constantino- pel äfven som på landet. Grekernas hus äro gifna till spillo åt folkets raseri; qvinnor och barn släpas till slafmarknaden eller mördas genast. De olycklige från Morea säljas till 20 å 25 Piaster person; men presterne hafva gå upretat folket, att de rike köpa fångarna och genast stöta ned dem. Man ryser att berätta, hvad som vederfarits 150 flickor, hvilkas föräldrar förut blifvit mördade. — D. 20 Junii beslöts i en Divan att afsätta den förut varande anföraren för flottan, Kialla Bey, till hvars efterträdare nämndes Kara Aly, hamn-com- mendant i Constantinopel. Äfven beslöts att med sex skepp och 8 kanon-släpar förstärka flottan i Arkipelagen och att, med anbud af stora belö- ningar, värfva sjösoldater. (Allt anstalter, som numera komma för sent.) I Algier och Tunis ut- rustas skepp, för att gå till Turkarnas hjälp mot Grekerne.

Man har velat förmå Janitschanerna att bland sig utvälja en corps, som skulle gå till Morea, att försvara den Mohammedanska läran. Men Janitscha- rernes deputerade icke blott vägrade detta, utan förklarade äfven, att deras committenter ändrat tan- kar i afseende på det nya reglemente, till hvars in- förande de i Maji gifvo sitt bifall, och att allt måste förblifva vid det gamla.

Chev. Zea de Bermudes, f. d. Spansk Mini- ster vid Ryska hofvet, har kommit till Constau- tinopel och blifvit emottagen såsom Spansk Mini- ster där.

Portugal. Cortes hafva beslutit, att ingen, som allagt klosterlöfte, kan blifva Statsråd. (De- puteraden Thomas yttrade: vore det möjligt, så skulle jag förekomma, att H. M. någonsin bikta- de för en munk, och i synnerhet om en sådan kunde vara Statsråd.) Seduare är beslutet: att hvar och en skall behandlas såsom lugnets störare, hvil- ken offentligen ropat för något annat än till reli- gionens, Cortes's, Constitutionens, den censtitution- nelle Konungens och Hans familjs ära; att flere personer, som kommit med från Brasilien, (hvar- ibland Grefve Palmella) icke få gå i land; att Ko- nungen, genast efter allagd ed, får uplösa regeringen. — Constitutions-projeetet är redan färdigt och lagdt under pressen.

Spanien. I södra delen af riket fortfara ar- resteringarne; i Murcia är en complott upptäckt. — Konungen har ur tjänstlistan utstrukit General Eguia, emedan han, med fyra präster, flytt till Frankrike.

Cortes's permanenta Utskott har begynt sina arbeten. Calatrava är President, Martinez de la Rosa Secreterare.

Gen. Pepe kar rest till Lissabon.

En ung flicka ville gå till skrift i Cartagena; men pastorn, som fått veta, att hon var actrice, förbjöd henne att skrifas, ja att vara kvar i kyr- kan. Häröfver hafva sinuena blifvit så upretade, att pastorn troligtvis måste lemna sin församling.

Xefe Politico i Madrid, Gen. Copons, är allt jemnt högst verksam. Han har upptäckt ett ma- gasin af uproriska proclamationer; och det tros, att det är i följe deraf, som Konungens privat- skattmästare blifvit häktad.

Brasilien. Bank-directörernes egendom är tagen i beslag, och den troddes vara tillräcklig att betäcka bankens deficit. — Prinsen Regenten har, efter Konungens afresa, gjort allt möjligt, för att hindra orolighetens utbrott och försona partierua. H. K. H. införde den största sparsambet i statshus- hållningen, och har inrättat sitt eget hushåll såsom en privat-mans. Riktigheten af alla fordringar hos statscassan undersökas med största stränghet.

America. Åter en ny uprorschef (Herrera, afskedad officer) har upträd i Mexico och sökt förföra de Kungliga trupperne, som hålla på att up söka Yturbide.

Tyskland. Eburu underrättelsen om Na- poleons död redan d. 13 Julii ankommit till Wien, märktes dock ännu d. 17 inga anstalter till sorgs anläggande, hvarken vid hofvet eller hos Hertigen af Reichstadt (unga Napoleon). Det troddes dock, att Hertigionan af Parma anställer sorg efter sin allidna gemål.

Den Öfver-jägmästare v. H., som blifvit häk- tad i Preussen för sina proclamationer, skall hafva varit tokig.

Frankrike. Gen. Bertrand tros med säkerhet få återkomma till Frankrike (ekuru han förut är in contumaciam dömd till döden).

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Thorsdagen den 9 Augusti.

Om Öfverhus.

(Slut fr. N:o 29.)

Men skulle icke, i sådant fall, Öfverhusets rätta verkningskrets vara, att förstärka Underhuset och låta sina röster räknas samfäldt med dettas? Låta sin högre uplysning verka på Underhuset, icke blott efter öfverläggningarne, utan vid öfverläggningarne, synes ett värdigt föremål för denna representation af en högre lyftning och ädlare förmögenheter.

Olämpligt är detta, i fall endast mera förfinade passioner, mindre rättsenliga anspråk, endast privilegier och fördomar skola genom ett Öfverhus representeras. Är det icke den högre värdigheten, den renare frihetens lugn, som begär att genom dessa organer få göra sig gällande bland den formlösa, omedelbara utflytelsen från folkmassans naturliga önsknings; då skulle tillblandningen tjena endast att reta den ena passionen genom den andra och göra de stridande allt mer oförenliga.

Också är det väl helt annat man vill, då man förfäktar behovet af ett Öfverhus, för att trygga statens lugn och lagarnes bestånd. Men man må vilja, hvad som helst; så är det dock säkert, att ingen ting annat än ett urval af det mest bildade och vid samhället mest fästade folket är hyad

man bör önska sig, då man önskar ett Öfverhus.

Kunde man lita på, att födseln aldrig misstoge sig; så vore det visserligen vigast att låta på henne ankomma detta urval. Härom behöfver ej nu talas. Frågan är att finna något medel, som skulle kunna ersätta bördens rättvisa, i fall man icke tror sig kunna lita på den.

Till val måste man då taga sin tillflykt. Huru böra således ledamöter väljas?

Pluraliteten af folket är de fattiga och minst bildade. Sådant är följaktligen pluraliteten af valmän. Om nu desse icke hafva förtroende för de mera bildade och bemedlade; så skola de senare aldrig blifva valde till representanter. I och med det samma blifva de också orepresenterade. Därföre bör en anstalt vidtagas, hvarigenom de försäkras att blifva valde.

Exempel på vissa människors taktik i polemiken.

Ehuru vanligt och ehuru aktningvärdt det i allmänhet må vara att ljuga; så finnas dock gränser, dem man, för sin egen fördel, icke bör öferskrida inom lögnens rike. En viss insändare i en viss tidning har blifvit så mycket tillrättavisad, att, hvad hans *satser* vidkommer, föga lär återstå. Men hans *upgifter* tåla äfven rättelse, nä-

stan i hvarje rad. Han säger, bland annat, att denna tidning anför ett exempel, från förflutna sekler, på Svenska Adels tänkesätt, för att visa, huru Svenska Adeln nu tänker.

För hvar och en, som följt denna tidning med någorlunda upmärksamhet, är det alldeles öfverflödigt att uprepa, huru lågt och extravagant lögnaktigt detta föregifvande är. Tvärtom måste hvarje ärlig läsare erkänna, att Red. låtit rättvisa vederfaras vårt Ridderskap och Adel, erkänt dess uplysning och patriotism och aldrig yttrat ett ord, som kan tydas i motsatt mening. Red. har deremot raisonnerat om inrättningen af vår Adel och i många stycken funnit den oriktig; men dock aldrig så oriktig, som den var på en tid, då de af Red. anförda ord i ett förflutet sekel yttrades af Svenska Adelsmän.

Man påstår, att Lagstiftande makten i Nederländerna uphäfvit den frihet till äktenskapsskillnad, som någon tid der funnits. Bland skälen till ett sådant steg, skall den talare, som föreslagit det, hafva upgifvit, att den omnämnde friheten varit föga begagnad. Man ser således, att det icke är till äktenskaps-skillnaders förekommande, som man behöfver förbjuda dem. Hvertill sådant behöfves, återstår att veta. I fall man icke älskar tvånget för tvångets skull; kunde det nästan synas, såsom tyckte man, att äktenskap utan tvång vore alltför lyckliga.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Säkert lär vara, att resningen i Grekland blifver allt mera allmän. Etolier och Akarnauer gripa till vapen, i högsta raseri de-
 öfver att Turkarna, i Arta, mödat alla personer,

dem dessa folk lemnat dem till gisslan vid början af kriget mot Ali. Hela Thessalien och allt fler orter i Macedonien hafva förenat sig med Grekerna; men Thessalonichs intagande bekräftar sig icke; tvärtom skola de illa utrustade Thessalerna hafva där blifvit tillbakaslagne. Castellerna i Arta och Prevesa ansättas hårdt af Grekerna, och Pascho Bey, som uphäfvit belägringen för Janina och delat sitt folk, skyndar i forcerade marcher till Rumelien, men torde få svårt att komma igenom. — I Servien herska två partier, det ena för krig genast, och det andra för att afvakta Rysslands beslut. Detta senare parti har öfverhand; men Turkarnes fega grymheter uti de Serviska fästningarna kunna möjligen ändock påskynda utbrottet. Kantakuzenos bror och d. y. Ypsilanti leda militair-rörelserna i Morea. Jonierna hafva ändligen öppet förklarad sig för Grekerna. Anthimos Gatzis har besatt Pharsalus och låtit alla Turkar springa öfver klingan. Städerna Aja och Ambelachia hafva utsett en provisorisk regering för Thessalien. — Ifrån Levanten och Constantinopel talas om hemligt förbund mellan Paschan af Egypten och Grekerna. Andra berättelser säga däremot, att han till Storherrns disposition lemnat 10,000 man och flera skepp, hvilka redan gjort mycken tjenst mot insurgenterna.

Om Ypsilanti har man ännu ingen visshet. Franska Tidningar säga, att han väntades till Trieste, för att derifrån gå till Morea. Från Österrike berättas deremot af ganska sen dato, att han ännu håller sig i sin position i Kosia, och att Turkarna ingen ting kunna företaga mot honom, i anseende till elakt väder och öfversvämningar. En del af hans armée, hvilken annars säges vara under Dukas befäl, står, enligt berättelser af samma dato, vid Kosia och i bergstrakterna, men är nästan alldeles desorganiserad. Grekerna hafva i de sista olyckliga drabbningarna visat en tapperhet, som starkt sticker af emot Arnauternas och Walachernas feghet, hvilka skingrades vid första fiendtliga skott. Den heliga legionen, som slagits med ogermen tapperhet, har lidit mycket, men är icke förstörd, såsom man sagt. Kantakuzeno har, såsom förut berättadt är, nedlagt vapen och gått inom Ryska gränsen. Berättelsen om hans nederlag vid Stinga var falsk. Grekiska corpsen gick därifrån, in på Ryska området, upføre Pruth till Skuleni och förskansade sig där. Grekerna anföras af en Capitaine Athanasi, sedan Kantakuzeno och Penededeka lagt sig i Rysk quarantaine. — Ypsilantis yngre syster hade sändt honom hela sin hemgift,

20,000 Ducater, med de orden: "häldre piga i Grekland, än Furstinna utan fädernesland."

Man har nu öfver Zante mera detaljerade berättelser om Grekernas seger öfver Turkiska flottan. Då denna först kom utur Dardanell-sundet, drog sig den Grekiska recognoscerings-escadren tillbaka på hufvudflottan vid Tenedos. Turkarne, som ansågo detta för fruktan, följde efter ut med kusten af mindre Asien, och blefvo innarrade i Adramyttiska viken. Så snart Turkarna gått förbi Cap Baba och kommit in i det farliga passet mellan det gamla Troas och Mitylene, framryckte hela Grekiska flottan och hade, efter en flera timmars liflig drabbning, skiljt de Turkiska Örlogs- och Transport-fartygen och tagit det ena efter det andra. De voro bemannade med några få prässade Greker och en mängd tvungna eller dyrt köpta Judar och Armenianer, som nästan alla voro rått folk. Kapudana (Amiral-skeppet) lyckades, enligt vissa berättelser, att undkomma och sjelf föra till Storherren berättelsen om dess flottas förstöring. Enligt andra berättelser hade Turkiska flottan (3 Linieskepp, 3 fregatter, 4 briggar, 2 corvetter och 6 canonslupar) lagt sig för ankar i Mitylenes hamn, men tredäckaren (Kapudana) utanför inloppet. Grekernas flotta, bestående af 35 skepp ifrån Hydra och Spezia, begynte anfallet med en brännares afskickande emot tredäckaren, för att reusa inloppet. Detta lyckades också, i det Kapudanan drog sig undan. Derpå begynte Grekerna slagningen, som blef lång och blodig; men ändteligen togs Turkiska flottan genom antring och med 1000 mans förlust. Turkiska besättningen föll för de segrandes svärd eller omkom i vågorna. Kapudanan sattes i brand, och den del af dess besättning, som kunde undkomma lågorna, flydde på landet, så förskräckt att den gaf sig utan minsta motstånd. Öfver Wien berättas, att Turkiska flottan vid Mitylene bestått af 2 linieskepp, 3 fregatter, 5 briggar och flera mindre fartyg; att ett af linieskeppen, som låg för ankar vid Cap Colonna, d. 8 Junii hela dagen slagits med Grekerna och slutligen flugit i luften, sedan de fästat en brännare vid det; att Turkiska Amiralen då dragit till sig alla fartygen och, förföljd af Grekerna, tagit en ny ställning under Dardanell-fästenas kanoner; att i Arsenalen i Constantinopel ifrigt arbetades på nya fartygs utrustande, för att förstärka flottan. Att förlika dessa alla berättelser är omöjligt, i synnerhet då datum fattas för nästan alla. Från Constantinopel berättas imedertid, att två linieskepp och en fregatt d. 30 Junii utlupit, för att förensna sig med flottan vid Dardanellerna. Kara Ali har

fått befälet, såsom redan känt är. — Att de Grekiska coopvaerdie-skeppen äfven icke äro att narras med, synes af följande händelse: Ett dylikt från Hydra kom, vid Smyrna, för nära en främmande krigsbrigg, signaliserade sin önskan att få segla i fred, men förhastade sig icke att hissa slagga. Briggen, förargad, skickade handelsfartyget en kula, som icke gjorde skada, men upretade Hydrioten. Han svarade med 3 kärnskott, hvaraf det första klöf stormasten, det andra tog bort foten på kaptén och det tredje splittrade rodet. Då strök Briggen segel och skyndade tillbaka till Smyrna, för att reparera skepp och kaptén. (Ryska marinen i Sebastopol anføres, till större delen, af Grekiska kapten.)

I Smyrna hafva varit förfärliga uplopp, som kostat, ej blott Greker och främlingar, utan äfven Turkiska öfverbets-personer lifvet. Frankrike utrustar flera krigsskepp åt Levanten, och både Engelska och Franska Ministrarne i Constantinopel hafva beordrat befälhafvarne för sina hofs sjömagt i Smyrnas farvatten att såsom fiende behandla Grekerna, i fall de vilja med våld intränga i staden; äfven som Turkarna, i fall de vilja hindra Christna att aflägsna sig. — Druserne på Libanon skola hafva rest sig mot Portens öfverherrskep och slagit en af Paschan i Damas utsänd corps.

Alla stora Europeiska magter hafva hos Porten gjort föreställningar angående det grymma sätt hvarpå Grekerne blifvit behandlade, och om upförandet mot Ryssland. Reis Effendi har svarat, att alla Greker, som blifvit straffade, varit fört öfverbeviste om brott; hvad som skett mot Patriarken, skulle hafva skett mot Mufti, om han gjort sig skyldig till samma förbrytelser. Rysslands fiendskap skulle Porten söka undvika; alla misshäligheter voro Baron Strogonovs verk, och Porten skulle vända sig till den ädelmodige Kejsaren sjelf. (Ryska tidningar förklara också för ogrundadt, hvad man berättat att Str. gjort för Banquieren Danesi m. m.) — Flera Ryska herrar skola hafva beslutit göra insamlingur i hela Ryssland, för Grekerna.

Nejden kring Constantinopel hvimlar af Asiatiska trupper, och flera väntas, Paschan af Brussa har slagit läger vid Bayukdere. — Förra Storvizirens, Benderly Alis, hufvud har kommit till Constantinopel och är uppställt på inre seralj-porten, jemte en taffa, hvarpå han uppgifves hafva varit förrädare mot staten och religionen.

Portugal. Sedan Konungen d. 4 Julii aflagt sin ed och läst upläsa sitt tal hos Cortes, samt

Presidenten afgifvit sitt svar, väcktes åter fråga om en deputationens närvaro, då Konungen skulle emottaga styrelsen af den tillförordnade regeringen. Vidare förelogs, att Ministrar först skulle nämnas. Borges Carneiro föreslog, att man skulle gifva H. M. tillkänna, att Cortes ämnade förblifva samlade, tills denua utnämning skett. Då inträdde Utrikes Ministern och frågade, om Ministrarne nödvändigt skulle nämnas ännu samma dag. Beslöts, att H. M. måtte provisoriskt utse dem, tills definitif utnämning skedde. Kl. half 8 lät Konungen tillkännagifva, att han utnämnt: till Inrikes-Minister Vice Amiralen Quintella; till Finance M. Hr. Duarte Coelho; till Krigs-M., Hr. Teixeira Ribello; till Sjö-M., Hr. Monteiro Torres; till Utrikes M., Grefve Barbacen. Genast förklarade Cortes regeringen uplös och verkställande magten i Konungens händer.

D. 5 tillkännagaf Pres. (och flera deputerade intygade sig, hafva hört) att Konungen, efter edens allläggande, sagt: "Detta allt är sant och jag svär det af fullt hjerta." Erkebiskopen af Bahia, som anført emottagnings-deputationen, berättade, huru nådigt H. M. bemött deputationen och flera gånger afbröt talet, med betygande af sin hjärtliga tillfredsställelse med Cortes's arbeten. — Äfven Drottningen har gifvit tydliga bevis af sitt bifall till sakens gång.

Konungens snite, som blef kvar på skeppet, har ännu icke fått gå i land,

Spanien. Konungen har d. 11 Julij rest till baden i Sacedon, åtföljd endast af Utrikes-Ministern. Grefve Villagiedo är afsänd, att complimentera Konungen i Portugal.

Några dagar före afresan ingåfvo Fontana talarne en petition, att Cortes måtte genast sammankallas. Konungen skref i brädden: "Jag har gifvit mitt Konungliga ord om Cortes's kallande till d. 1 Oct., och jag skall hålla det. Jag ser ingen anledning till ett snarare sammankallande, och några personer, hvilkas exaltation är känd, kunna icke representera Spaniens allmänna tänkesätt."

Om det nya länet har man icke behöft anlita utlänningar; det har blifvit komplett genom Spanska, ja nästan endast genom Madridska tekningar. Statsrådets ledamöter teknade 12 millioner Realer.

Antalet af munkar, som anmält sig till sekularisering, stiger redan till 4200.

America. På Portorico har man begynt frukta, att ön skulle resa sig mot Spanien; och af fruktan därför hafva flera Spanska Köpmän begifvit sig därifrån. Äfven Spanska andelen af S. Domingo

är i fara; Commodore Aury hade upgjort en plan att bringa den under republiken Haiti.

Resningen i Mexico tyckes gripa om sig och befordras af presterna. Kapare från Columbia föra till alla punkter på kusten vapen, munition, uniformer och proclamationer, D. 23 eller 24 April har vid Tepiaca stått en träffning, hvori de Kunglige väl påstå sig hafva behållit segren, men tillika upgifva sin förlust till 111 man. Deras befälhafvare, Öfverste Evia, har sedan, efter erhållen förstärkning från Mexico och Puebla, försökt intaga Orizava, men blifvit tillbakaslagen af insurgenternas cavalleri. Rykten sade, att provincerne Valladolid, Guanaxuato och Guadalupe förklarade sig oafhängiga. I Veracruz hade man på flera veckor inga underrättelser från Mexico. En Tescapalacion har i Texas öpnat sitt fälttåg med 3000 man.

Bolivar hade i början af Maji, med 13,700 man, gått mot Caraccas. Cumana, Puerto Cabello, Lagunaira och Coro voro ännu i de Kungligas händer, Cartagena var strängt blockeradt af Columbiska flottillen under Öfverste Padilla. Sednare underrättelser innehålla, att Morales slagit Bermudez och återtagit Caraccas, hvarvid mycket blod flöt och många plundringar ägt rum. Imedertid väntade man en afgörande drabbning mellan La Torre och Bolivar.

Norrige. D. 29 Julij kl. 7 e. m. ankom H. M. Konungen till Christiania, hvars Borgerskaps garde en mil utom staden emottagit H. M. Från Ladegaarden i Opslo red H. M. genom en hai af trupperna, som voro dit beordrade från lägret vid Etterstad.

Storthing d. 24 Julij hölls länge inom lyckta dörrar. Sedan beslöts, att hvarje Adelsman, som lidit genom det förra beslutet om Adelsns afskaffande, skall få ersättning, sedan K. M. föreslagit sättet därtill. Om propositionen, att K. M. måtte berättigas att göra ny adel, kunde intet beslut fattas, då nämnde proposition icke var framställd i den form, hvarunder grundlags-förslag böra förekomma.

Odelsting d. 25. Öfverläggningar om skjutspengar och tractamente för representanter och electorer. Representanter få 24 sk. respengar för hvar mil. D. 27, öfverläggningar om skjutsväsendet i allmänhet. Embetsmän äga välja, antingen de underkasta sig skjutsväsendet eller afsäga sig skjutsväsendet för embetsresor af en mil och därunder till lands, eller $\frac{1}{2}$ mil till sjö.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 13 Augusti.

Lärdom

är en herrlig sak, då den brukas rätt, d. v. s. *kan* brukas. Man blir ofta så mångsidig, att man egentligen har *ingen* sida, eller rättare att alla sidor äro likgiltiga. Säkert är, att mycken beläsenhet blifver vanvett i ett svagt hufvud, då bland lärdomen blandar sig den olyckliga tanken, att något kan uträttas med *bara* lärdom.

Imedlertid ger ingen ting en så förnäm air, som lärdom, blandad med en viss förmåga att föra den till torgs, med ett visst öfvermod (ofta kalladt öfverblick), med ett visst skenbart lugn, som däraf måste följa.

Mången har väl tänkt, att man bör vara lärd, så att det icke synes; förvärfa lärdom, för att skärpa förståndet, men icke blott för att kunna citera. Men exempel visa oriktigheten af denna tanke — för att icke nämna Mephistopheles, som med sin infernaliska lärdom alldeles förbryllade den arma studenten, hvilken rådfrågade om sina studier, och lät honom gå tomare, vankelmodigare, efter att hafva trott sig inhemla all verdens vishet.

Vissa människor tycka om ljuset, vissa åter om mörkret; vissa finna värman skön, andra föredraga kölden. Är jag då lärd, säger jag dem: Båda hafven J orätt; hvarken ljus eller mörker, hvarken varmt

eller kallt äro värda något. Ett tredje däremot, en fenix, som ingen känner, är ensam värd Er dyrkan; fallen på knä för mig, så skolen j få lära känna honom — men i dunkla ord och först efter långa förberedelser skolen j få veta, — att ingen ting finnes att veta. Hvad hade jag för all min lärdom, om någon skulle kunna genast se, om jag är varm eller kall, ljus eller mörk? om jag tänkte en tanke, som mängden förut tänkt? Simplicia äro under min värdighet; en af 70 ingrediencer sammansatt Theriaca coelestis måste jag hafva, att utspisa bland mina lärjungar, invicklad i färgade papperslappar, som glänsa med historien om hvarje ingrediencie, från sjutusende år tillbaka. Den satsen, att korpen är svart, kan jag icke neka; men jag vill också icke nedlåta mig att medgifva honom, i fall han af någon annan medgifves. I annan händelse kan jag framtråda och få ett önskad tillfälle att visa, hvem som först yttrat satsen, hvem som först bestridt, huru det parti, som bestridt i ena landet, är i afsläggelse svägerlag med det, som i ett annat land förfäktat, huru dessa partier heta och i olika epoker hetat, huru namnen utgrenas och variera i oändlighet, huru hufvudsaken ligger i namnet &c. &c. &c.

Lefve Lärdomen! Med den endast kan man uträtta något stort. Inkastad i stora, torra, toma hufvuden, väcker han en gäsning,

ett brusande, som sedan väcker hela verlden. Vissa andra hufvuden däremot kunna aldrig blifva rätt inbitna af honom. Man ser icke på dem deras lärdom; de synas hopen lika, tala, såsom andra olärda, af sina hjertans ingifvelse; den enklaste sanning, i hela sin enkelhet, kan slå an på dem, lika väl som den djupaste paradox, omtvistad från Pythagoras till närvarande tid. Hvart vill man komma med dylika hufvuden?

Om målsmanskap för allmänheten.

Det har blifvit en jargon att skrika mot tidningar och protestera mot deras målsmanskap för allmänheten. Om man besvårade sig att besinna, huru verkligen betydelselös denna protest är, så skulle man kanske icke göra den.

Målsmanskap betyder rättigheten att utan särskild fullmagt utföra en principals talan. Någon sådan magt öfver allmänheten har väl ingen tidning tillvällat sig, fast det någon gång fallit en eller annan tidning in att, såsom historiskt factum, berättas — kanske i något myndig ton och nog mycket förhastadt — att allmänna tänkesättet är så eller så. Men detta sjelftagna målsmanskap finner man oftast och oblygast utöfvadt just i så kallade officiella tidningar — och det är likväl icke mot dem, utan af dem, som beskyllningen göres. Man har någon gång sett berättelser, huru en allmänhet välsignat en eller annan åtgärd — då nemligen motsatsen ägt rum. Sådant kan kallas målsmanskap, och sjelftaget målsmanskap.

Men huru oskadligt det är, bevisas bäst däraf, att den föregångna principalen ofta skrattar åt sin målsman, men besvårar sig dock icke med någon protest, så länge ingen verklig åtgärd därpå grundas. Just så

är det med det målsmanskap, en oppositions-tidning utöfvar. Går han längre, än att studera och uttrycka det allmänna tänkesättet, försöker han att mästra och med magtspråk skapa ett tänkesätt, då är han icke kallad till målsman. Då två motsatta målsmän sålunda upträda, är det i det hela intet annat, än när två talare på en klubb perorera mot hvarandra och bägge säga: detta är min mening; jag är öfvertygad, att det äfven är Herrarnas. Alltsammans är blott ett talesätt. Åhörarne hvarken anses eller anse sig hafva förut gifvit någon fullmagt. Denna beror på det bifall, som efteråt kröner den enes eller andres tal. Fråga är icke om någon annan magt än sanningens och öfvertygelsens.

Det är omöjligt, att hvar man i staten högt yttrar sin tanka. Därföre är angeläget, att de, som yttra sig, få all möjlig frihet. Allmänheten skall snart, genom bifall eller ogillande, förklara, hvem som verkligen är målsman. Ett sjelftaget målsmanskap finnes blott så länge icke hvar och en, som vill och kan, får åtaga sig det.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Ur Franska tidningar har man följande (obestyrkta) underrättelser: Grekiska flottan i Thessalonichi-viken har fört munition till Seres. En Grekisk flotta belägrar Gallipoli (hvaraf följer, att den skulle hafva passerat Dardanellerna) och landsätter trupper i Saros-viken, för att gripa Turkarna i ryggen och — belägra Constantinopel o. s. v. På dessa nyheter kan man, såsom sagdt är, icke lita; men af alla underrättelser synes, att Grekernas sak går framför och omfattas af allt fler. Philippopel, Kasanli och Euos sägas hafva rest sig. I Arkipelagen sägas åter nio turkiska fartyg vara tagna (hvaremot Algeriska visat sig i Morcas farvatten). Tepeleni, Alis födelseort, är i fullt upror, allt sedan Chorschid Pascha blef, med 1000 mans förlust, tillbakadrifven från sitt anfäll mot Litharitza. Imer Pascha, som är skickad mot Akarnanien och Livadien, har af Grekerna blifvit

tillbakaträngd till Thessalien. Han har på sitt tåg redan förlorat öfver 4000 man. Af de dagligen till Constantinopel ankommande Asiatiska trupper skall en afdelning afgå till Macedonien och Thessalien. Städerna Mesolongi och Wrakori hafva öfverlemnats sig åt Grekerna, som äfven intagit två fästener på kusten midt emot Sta. Martha. Enligt directa underrättelser af d. 26 Junii, var Thessalonich ännu i Turkarnas händer, men de omkringliggande byarne till större delen i uprors-tillstånd, sedan Paschan af Macedonien förut där utöfvadt många grymheter. De rikaste invånare i provincen, äfven som i hufvudstaden, hade han dels låtit balslugga, dels släpa in i citadellet.

I Walachiet har det lyckats Jorgaki att af de skingrade Grekerna samla nära 5000 man, med hvilka han angriper de i byarna spridda Turkar och redan på dem gjort stort nederlag. Grekerne fäkta med raseri, för att hämna sina bröder; och Turkarne sägas numera draga sig tillbaka mot Bucharest. De i landet kringströfvande Arnauter och Walacher, hvilka förrådde Ypsilanti, skola hafva mördat sina anförare, Kanimar Sawa och Karabia. Ett rykte säger, att Ypsilanti och hans bror befunno sig i fästningen Karlsburg. Turkarne föröfva de rysligaste grymheter; män och kvinnor bortföras i slafveri och man har sett Turkarne uphänga små barn i fötterna och först efter långa marter afskära dem halsarne. Med Serviernas resning synes det nu mera vara allvar; på åtskilliga punkter i landet visa sig väpnade skaror af infödda.

Slaget vid Stinga bekräftar sig dock, likasom den heliga Legionens undergång. Om denna sednare berättas att då Turkarna med stor öfvermägt malkades denna corps, framträdde en den mördade Patriarkens brorson, hvilken kommit ifrån Tyskland, der han studerat. Han höll ett tal till sina kamrater och upmanade dem att visa, det de icke vore Neapolitaner och att deras sak vore helig; de vore ansvarige för räddandet af det gamla Grekiska hjertemodets minne och fäderneslandets sjunkna ära. Unglingarne i entusiasma störtade sig gladda döden till möte; ingen svigtade; i slutna leder rykte de mot fienden och föllo i ordning, som de stått. De öfverblifne gifvo sig sjelfve döden.

De Christna i Syrien sägas, vid underrättelsen om plundringar, profanationer och mord i Jerusalem, hafva förenat sig med Druserna, dessa afkomlingar af Korsfararne och Turkarnas afvarna fiender. Flyktingar från Jerusalem hade berättat, att Turkarna, på Storherrens befallning, ej blott vanhelgat och förstört heliga grafvens kyrka, utan ock alla scerskilda Christna secters kyrkor,

och att de förföljde de Christna i deras boningar och utom staden. Alla de Syriska christna lära hafva rest sig, för att rädda en del af Asiens christna befolkning från den undergång, som Turkarna synas hafva beslutit. Det berättas äfven, att Mehemmed Pascha i Egypten lofvat de christne sitt mäktiga beskydd och nekar hvarje gemenskap med Porten. Man hoppades till och med en försvars- och handels-traktat mellan honom och Grekerna i Arkipelagen.

De sednaste underrättelser från Odessa äro af d. 9 Julii och innehålla: att man sedan några dagar, der begynt tvilla på krig mellan Ryssland och Porten, hvarom man förut var så öfvertygad. Äfven skola de sista underrättelserna från Constantinopel vara mera lugnande; Bajram har gått förbi utan de blodsutgutelser, man dervid väntat. Imedlertid ankomma beständigt flyktingar från Constantinopel till Odessa. Direkta bref från Constantinopel af d. 22 Junii säga ock, att grymheterna der icke aftagit, utan sträckt sig äfven till Armenianerna, hvilka, tillsammans med Grekerna, utgjort 200,000 själar. Man fruktade, att de nu skulle blifva offer för samma grymbet och Constantinopel inom kort förlora hälften af sin befolkning. Nyaste underrättelserna (öfver Odessa) gå till d. 3 Julii, då likväl ingen ting nytt af synnerlig vikt föreföllit. Ryska Kejsarens ultimatum skall numera hafva afgått till Baron Strogonow, innehållande: att han skall fordra uprättelse för alla lidna förolämpningar ock, ifall detta icke bifalles inom 8 dagar efter notens afgifvande, genast afresa. De vid Pruth stående Ryska trupper måste vara färdiga till upbrott och alla Generalerne hafva fått förseglade depecher, dem de först på en viss dag få öppna. Svårligen lär Storherrn vara i stånd att stilla sina upretade Janitscharer och sitt fanatiska folk och att gifva den fordrade uprättelsen. Krigslynes sålunda onudvikligt, och man är i detta fall orolig om Strogonows öde. Ryska Courier-växlingen med Paris, Brüssel m. m. är ganska lillig.

I Tyskland och Frankrike hafva Grekerne stort anhang. Betydande militär-personer skynda till Grekland, att strida för deras sak. Ryska folket är, utan undantag, intaget af entusiasma för Grekerna; det anser deras sak såsom en religions-sak, såsom national sak. De i Walachiet skingrade Hetairister gå, med goda pass försedda, till Besarabien, der flera tusende af dem skola vara samlade.

America. Det bekräftar sig, att Columbia-nerne d. 25 Maji åter blifvit fördrifna från Caracas, som de innehafvt blott tolf dagar. D. 26 in-

togo Spanjörerne äfven Lagunaira. Columbianernes hufvudstyrka är i det inre landet, sedan Bolivar och Paez förenat sig i Varinas, hvarifrån de ämnade göra ett anfall mot S. Carlos.

De Mexicanska insurgenternas folk, i synnerhet rytteri, ströfva nära Veracruz. De hafva upfordrat S. Carlos, men utan framgång. D. 15 Apr. tågade 1200 man, som det tros, mot Öfverste Evia vid Orizava. I Yzucar voro 1000, som i Atlixco förente sig med 200 till, och ämnade sig mot det oförsvärade Puebla. Där hade regeringen af de handlande fordrat 40,000 piaster, såsom lån, 50 soldater halva därifrån deserterat. I Yguala begynna Yturbides förposter, och hans lätta trupper hade framryckt till Meseala. Oafhängigheten var proclamerad ända till Jalapa. De fyra Insurgent-Cheferne Yturbide, Bravo, Herrera och Ojeda stodo i förbindelse med hvarandra. Yturbide har utnämndt Herrera (till hvilken den Spanske Sergeant Major Villamil gått öfver, då han skulle föras fängnen på fästningen S. Juan de Ullva) till öfverbefälet öfver provinsen Puebla. Han kallar sitt infanteri det "Kejsersliga gardet" och sitt cavalleri "Americas dragoner." De auelige och folket i Puebla skola vara för Insurgenterna. I Veracruz har varit anslagen en af Yturbide underskrifven "dagordres för Kejsersliga arméen i Mexico," hvari lofvas tre garantier: 1:o Katholska religionen; 2:o trohet mot Ferdinand VII eller en af hans hus, om han residerar i Mexico, eller mot de Mexicanska Cortes; 3:o broderlig enighet mellan Americaner och Europeer, som skola blifva under arméens och den constitutionella Kejsarens skydd, hvilken Cortes, i Ferdinands VII:s eller en hans broders frånvaro, kunde komma att välja. Belöningar i jord och boskap lofvas de soldater, som tjena under "de sex sista månaderna af oafhängigheten" och som gå öfver från Grefve Venaditos armée. Två andra Insurgentchefer, Victoria och Sta. Ana, hade gått mot Casa Maloapan. Den sistnämnde har från högkvarteret Soledad d. 3 Apr. utgifvit en proclamation, i spitsen för sin, af de 3 garantiernas armée beroende tappra division."

De underrättelser, man öfver Spanien har, angående Insurgenternas nederlag, äro vida äldre, undantagande en från Jalapa af d. 27 April, enligt hvilken Insurgentchefen Bravo blifvit slagen vid Tepeaca och räddat sig blott med sina ryttare. Negrerne sägas hafva rest sig i Lagunaira och Guayaquil, proclamerat de svartas sjelfständighet, anställt ett gruffligt blodbad och tvungit de Europeiska invånarne att fly till Puerto Cabello. Portugisiska militären i Montevideo har rest

sig och besvurit Portugisiska constitutionen d. 20 Mars. General Lecor tvangs att sätta sig i spitsen för en Junta. Folket vill tillbaka till Portugal, och staden och provinsen torde komma att utrymmas (hvilket och hos Cortes i Lissabon blifvit föreslaget, mot Olivencas återfördrande).

Italien. Vid Sicilien har blifvit signalerad en Engelsk örlogsflotta, åtföljd af ett stort antal transportfartyg.

Tyskland. D. 20 Julii visade sig Hert. af Reichstadt, jemte sina informatorer, för första gången i djup sorg, i anseende till dess faders död. Han skall hafva, vid första underrättelsen därom, smältat i tårar.

Norrige. D. H. M. Konungen d. 30 Julii emottog Storthingets ledamöter, höll Presidenten Arntzen ett tal, fullt af de varmaste uttryck af den glädje, hvarmed Norriges invånare återse H. M., af den sorg, hvarmed de sett H. K. H. Kronprinsens sjukdom, och af sina önskningar för H. M.s väl. H. M. svarade bland annat: "De bland Eder, som hafva den lyckan att vara fäder, kunna lätt känna, huru rörd Jag skall vara af berättelsen om den del, J tagit i min sons faror, och om Edra böner för hans väl. Han skall upfylla Edra förhoppningar; han skal blifva medborgare, för att lyda lagarna, och soldat, för att beskydda dem. Disciplinen i lägren och äran på valplatsarne hafva stora retelser. Men det gifves en annan ära, som i alla cultiverade länder anses åtminstone lika stor; det är den, hvilken en regering, som blott sträfvar att fullkomna statens organisation, hinner för det gagn, hon i stillhet och utan skakningar stiftat. Lätom oss, gode Herrar och Norske män, understödja hvarandra, öppenhetigt meddela hvarandra våra tankar! Men lätom oss aldrig glömma, att alla de national-representationer, som sökt träda verkställande magtens myndighet för nära, födt en oenighet, som blott haft anarki eller despotism till följd." m. m.

D. 31 inlupo i Christiania följande Svenska fartyg, under Öfversten Grefve Cronstedt: 2 Corvetter, 4 briggar, 2 skonertar, 9 kanonslupar, en mörsarslup och en jagt. Fregatten Fröja ligger vid Dröbak.

De underrättelser, vi hafva om Storthingets öfverläggningar, erbjuda ingen ting interessant.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Thorsdagen den 16 Augusti.

Några anmärkningar vid den nya Skol-
Ordningen.

Sectionen 1, Cap. 5, §. 4. af i fråga varande Skol-Ordning lyder så: "Ej heller må den antagas" (till lärjunge i Skolan), "som icke kan för läroverkets Rector styrka, att han, genom egna tillgångar eller andras understöd, kan sig vid läroverket uppehålla."

Om man kunde, af de i vetenskaper konster och statens värf utmärkte män, som i yttersta fattigdom dragit sig fram genom skolor och läro-verk, få ett svar på den frågan: Då J ingingen i skolan, hvad säkerhet haden J *då* på möjligheten att uppehålla Er under Er lärotid och kunna fullborda Er upfostran? — om man kunde få ett svar på denna fråga, så skulle det säkerligen icke utfalla till fördel för denna §. Vi förvånades alla, för icke lång tid tillbaka, öfver en viss Furstes befallning, att i hans stater ingen fick studera, hvars far icke var af Rådsvärdighet. Vi hafva med förargelse nyligen sett ett visst parti i Frankrike yrka otjänligheten och onödigheten, ja lördärligheten af den fattiga medborgare-klassens bildning. Tryggt kan man påstå, att ofvannämnde §. i det närmaste leder till samma mål.

Ynglingen, som vill antagas i skolan,

huru skall han styrka, hvad som stadgadt är att han måste styrka? Intet annat sätt är tänkbart, än genom vederbörlig auctoritets intyg om hans egen förmögenhet, eller genom *andras förbindelse* att fylla birsten deri, d. v. s. deras *borgen*, hvars vederhäftighet nemligen Rector äger pröfva. Mången kan vara hugad att understödja ett fattigt barn; men hvem vill eller kan *förbinda sig* därtill? Hvem vill risquera att, under hvad förändringar, som kunna inträffa i ens egen förmåga att hjälpa eller den understöddes upförande och förtjänst af hjälp, förbinda sig till en ansvarighet, hvars längd ingen kan beräkna? Ingen ting är stadgadt om denna tidslängd. Skall den af Rector bestämmas? Om den ansvarige — hvilket aldrig lärer kunna nekas, om någon skall vilja blifva det — efter en nyck eller tvingad af omständigheter, upsäger ansvarigheten, skall då ynglingen utköras ur skolan, om han ock gifver det bästa hopp om sig? Skall Rector träda i ansvarighet, om han godkänt en osäker borgen?

Den, som sett våra läroverk, känner; att en stor mängd, kanske ofta pluraliteten, af den studerade ungdomens föräldrar består af fattiga, som svårligen skulle kunna skaffa intyg om sin förmåga att hålla sina barn i skolan. Skola dessa barn då vara dömda att icke få lära något? — På alla dessa frågor lärer man svårligen kunna

ge tillfredsställande svar, så vida man icke vill öppet aflägga samma trosbekännelse, som Mr. de Bourrienne aflagt.

Nej — man har velat förekomma en olägenhet, men råkat uti en orimlighet, som måste leda till den aristokratiska slutföljden, att endast den rikes barn skola få lära något och de fattiges förblifva råa. Det är likväl för den fattige, som offentliga skolor i synnerhet fordras; den rike har utväg, och en mycket begagnad utväg, att på annat sätt låta upfostra sina barn. På detta sätt tänkte de välgörare, som fordom stiftade, ej blott skolorna, utan ock en mängd underhåll (stipendier), hvilka i allmänhet visserligen icke ämnades åt den rike. Dessa stipendiens ändamål är, genom den ofta anförda paragrafen, till intet gjordt; och det blir intressant att se, hvartill man ämnar använda dem hädanefter.

Mot den olägenhet, man sökt förekomma, nemligen för stort tillopp af fattig skoleungdom, som blott tages från näringarna, men icke äger utvägar att fullborda sin upfostran och blifva gagneliga för vetenskaperna och i statens tjänst, finnes blott ett, på en gång verksamt och rättvist, medel, omöjligheten för den, som är fattig och saknar kallelse till studier, att kunna göra dem. Om också en mängd utfattiga ynglingar skäckades till läroverken (hvilket likväl icke är händelsen, då studier hafva behag endast för det goda och verksamma hufvudet, och den slöa lätjan icke längtar dit, där hon väntar ansträngningar för hjärnan); så skulle dock det öfverflödiga snart återgå därifrån. Med det öfverflödiga mena vi det odugliga; i skole-ordningen tyckes råda ett annat begrepp om ordets betydelse. Omöjligheten att uppehålla sig vid skolan vore det säkraste förbudet.

(Forts. e. a. g.)

Turkiet. Fredsbrott mellan Porten och Ryssland anses för gifvet, äfven i Constantinopel. De till Ryska ambassaden där hörande personer laga sig bort, den ene efter den andre (heter det af d. 25 Junii); äfven alla Ryska köpmän och flyktingar äro borta. — Gränsquarantainen är flyttad från Skuleni, en mil längre in i landet; däremot camperar ett infanteri-regimente, med artilleri, på sjelfva gränsen. Kosakerne ströfva längs utmed stranden och öfverföra alla fartyg dit. Det påstås (Pesth d. 24 Julii), att fyra divisioner inryckt i Ryska Moldau och Bessarabien, och hela den till Italien ämnade armée väntades. Tvärtöfver vid Skuleni stå Turkarne forskansade och hafva inneslutit Stinga inom forskansningen. Till fastningsarbetena kring Jassy hafva de sammanföst 8000 bönder.

Från Wien talas (af d. 19 Julii) om en vigtig Rysk note till de stora magterna, i afscende på Turkiet och de föreläpningar, dem Porten tillåtit sig, samt dess brott mot folkrätten m. m. Vigtiga depecher skola hafva kommit från Petersburg till Wien, hvilka förorsakat conseilens sammankallande och mycken sensation hos de handlande i sistnämnde stad, hvilka regeringen syntes önska underrätta om Ryska rustningarna och hvad depecherne i öfrigt innehölo, på det falska speculationer måtte undvikas. Detta var så mycket nödvändigare, som halfofficiella noticer redan i fjorton dagar kringlupit, enligt hvilka Ryssland icke skulle inblandas sig i Turkiets angelägenheter, och intet krig vara i fråga. Äfven motstridande rykten hade half-officielt blifvit vederlagda. Efter ofvannämnde depechers ankomst, anser man däremot krig oundvikligt, emedan i dem ingen fråga är om inblandande, utan om uprättelse, hvilken åter Porten svårigen lærer kunna gifva, i sakernas nuvarande ställning. Österrikiska regeringen tros komma att vidtaga flera militäriska arrangementer, dem några provincers läge fordra. Courieter hafva afgått med depecher till flera hof, äfven till Petersburg. Ryska Ministern i Wien, Grefve Golowkin, skall hafva fått vigtiga depecher. Posten från Constantinopel har redan i flera dagar uteblifvit. (Det är märkeligt, att allt detta finnes i Monitören).

Från Pohlen låter det äfven ganska krigiskt. Man är där öfvertygad om krigets snara utbrott och beskriver Ryska truppernas ställning (d. 27 Junii) på följande sätt: Af Garderna, som d. 10 Majj lemnade Petersburg, har högra flygeln sitt kantonings-qvarter i Kurland; centren vid Düna; det

Gardes Grenadier-regemente, som kallas Moskowski, står i Dzisna; ett annat i Draia; vensra flygeln kantoneras i gouvernementet Mohilew. De trupper, som redan voro i marche, hafva fått contrardres. Lithauiska corpsen, som utgör avantgardet, är förlagd dels i gouvernementet Grodno, dels kring Bialistock. Första corpsen af första arméen står i gouvernementerna Wilna och Minsk. Gen. Wlodeck, Kejsarens Gen Adjutant och chef för Lithauiska corpsens cavalleri, står med sina trupper i Nieswiez och Sluck. Af första arméen (under Infanteri-Generalen von Sacken) är en corps detacherad till andra arméen (under cavalleri-Generalen Grefve Wittgenstein). Denna armée, som befinner sig vid rikets sydöstra gränser, har till en del ställt sin kosa tilt Moldau och Walachiet, oakadt att den Lithauiska corpsen, förste armée-corpsen, och garderna, som äro en echelon upställda ifrån Bialistock ända till Wieliki Luki, gjort halt. Man har dock skäl att tvifla, det dessa trupper länge förblifva i nämnde ställning. Sitt fourage köpa de allt jemnt blott för fem dagar, emedan de hvart ögonblick vänta nya ordres. Jermolow, som år 1812 commenderade mot Perserna, sedermera varit General-Gouverneur för de Kaukasiska provincerna och äfven i diplomatiska ärenden vistats i Teheran, är utnämnd till General en chef. Han är mycket öfvad i bergskrig och mycket älskad af soldaterna. Från Brody berättas af d. 15 Julii, att stora Ryska arméens högkvarter är i Tulczin, att Kejsar Alexander väntas dit, och att hela arméen skall genast gå framåt, i fall det till Porten afgifna ultimatum icke vinner afseende. — Både Porten och Ryssland skola hafva begynt underhandlingar med Persien. — Petersburgska tidningar motsäga bestämdt ryktet om missförstånd mellan Ryska och Engelska hofven, och tillkännagifva i stället en harmoni, som skulle kunna föranleda samverkan, i afseende på Grekiska angelägenheterna. I slutet af Junii kom första regimnet af Engelska arméen till Corfu, och ännu 4000 man skola redan hafva ordres att inskeppas, för att förstärka Engelska landtrupperna i Medelhafvet. Äfven Engelska sjömagten där ökas.

Tre Österrikiska armée-corpsler lära uprättas: en i Siebenbürgen, en i Banatet och Syrmen, en i Slavouien och Croatien. Regimenter sades äfven vara på marche från Böhmen mot öster.

Från det egentliga Grekeland har man föga nytt, utom det, att (såsom från Pesth bestämdt berättas) Paschan af Belgrad fått rapport om Thesalonieh's öfvergång till Grekerna. De hade länge till sjös och lands inspärat staden, då den ändt-

ligen kapitulerade. En mängd i slottet, såsom gisslan, förvarade Greker sattes i frihet och ansenliga skatter hittades.

D. 24 Julii skrives äfven från Pesth, att Ypsilanti väntades dit från Arad; d. 25 från Lemberg, att han, i sällskap med en Österrikisk officer, redan inträffat i Temeswar. Då han kom till Österrikiska gränsen, hade han ännu några hundrade man omkring sig, men var hårdt ansatt af Turkarna. De af hans folk, som nedlade vapen,ingo komma in på Österrikiska området; men beväpnade tillbakavisades. I Ryssland, dit en mängd Greker taga sin tillflykt, följas samma grundsatser. — Cap. Jorgaki fortfar att slå i bergstrakterna i Walachiet, sedan han öfverfallit Turkarna och skingrat en liten corps af dem. Hans afsigt synes vara att slå sig igenom till Ryssland, hvilket ock torde lyckas, då Turkarne icke besätta bergsvägarna, och i allmänhet synas gifva föga upmärksamhet åt hans företag. De concentrera sig omkring Bucharest. Invånarnes mördande fortfar. I de ödelagda byarna träffar man blott stympade, men läkta invånare; Turkarne hafva afskarit näsor och öron på tusentals. 82 Arnauter och några Hetairister lyckades att, efter slaget vid Stinka, slå sig igenom och fly till de öfra skogstrakterna i Moldau, där de plundra och framfara såsom ursinniga människor. Capitainerne Spiro, Tufitschi Pascha Wassili, Gika m. fl, undkommo till Bessarabien, och Turkarne begärde deras utleverering af Ryska befälhafvaren, som svarade, att befallning därom från högre ort först skulle inväntas. Därpå drogo sig Turkarne tillbaka till Jassy. De förfara, heter det, med stränghet blott mot Grekerna, men icke mot Moldauer, Judar, Armenianer, och aldrarnost mot Österrikiska undersåter. D. 13 Julii inträffade i Jassy den tillförordnade Ståthållaren, Postelnik Stephan Wogoridi, hvilken upmanat invånarne till lugn och hörsamhet; men de utvandrade Bojarerne draga ännu i betänkande att återkomma, och synas afvakta den nya Hospodarens ankomst. Till detta embete troddes Janko Kallimachi blifva utsedd. (Af 36 rika och förnäma Grekiska släkter, som vistats i Constantinopel, är där ingen kvar mer än Kallimachi).

Vid de i Smyrna förefallna mordscener påstås dock blott 220 Greker hafva omkommit, hvilket imidlertid strider emot flera förska underrättelser, som framställa Turkarnas grusliga framfart med mord, plundring, våldtäkt och alla slags rysligheter. Upträderna i Smyrna föranleddes af hvad som förut händt i staden Aiwali (Cydonia) i Mindre Asien. Invånarne, idel Greker till ett antal af 10

å 12,000 människor, reste sig och mördade Turkiska besättningen, som bestod af 1500 man. En Pascha, som anförde trupper, hvilka gingo ur Asien till Constantinopel, lät då dem inrycka, mörda allt mankön och jemna staden med marken. Qvinorna såldes till slafvinnor för 20 a 50 piaster stycket.

Öfver England berättas, att Turkiska flottan, som varit vid Mitylene, sedermera återkommit till Dardanellerna, efter att hafva förlorat blott ett 74 kanoners skepp, som icke på samma gång med den öfriga flottan afseglat från Constantinopel och vid Sigris, i väster från Mitylene, blifvit upbrändt af Grekerna. Deyen i Tunis låter i största hast utrasta sina fartyg. Flera Algeriske äro redan af Grekerna tagna vid Morca.

Enligt bref från Constantinopel af d. 12 Junii, fortfor Porten då ännu att upköpa allt från svarta hafvet ankommande hvyte, men troddes icke kunna därmed fortfara, då ganska stora partier väntades. Antingen torde således embargon blifva uphäfven, eller ock stora olägenheter uppstå.

Tyskland. I Preussen har utkommit en kabinetts-ordres af d. 7 Julii, så lydande: "Då vid flera universiteter, sedan någon tid, åter visat sig spår till förbund och andra stämplingar bland ungdomen, men undersökningen icke alltid kan åstadkomma de lagliga bevisen därom; så är Min nådiga vilja, att hädanefter de vid Mina universiteter tillförordnade särskilda Regeringsombud äro skyldige och berättigade att, utan vidare laglig undersökning och utan universitets-domarens eller akademiska senatens medverkan, genast från universitetet förvisa de Studenter, hvilka, enligt deras (Regerings-ombudens) öfvertygelse, äro misstänkta att vid universitetet stifva eller befordra formliga eller formlösa (?) förbund."

Portugal. Den af Cortes's utskott föreslagna constitution är i det hela en afbild af den Spanska. Konungen kan göra krig och fred, men måste meddela Cortes sina grunder därtill. Alliance- och handelstractater måste, före ratificationen, sanctioneras af Cortes. Konungen kan icke gifva sig utan Cortes's bifall; i vidrigt fall är han Kronau förlustig. Civil-listan utgör, för Konungens person, 365 millioner Reis. Vid dynastiens utsläktande, välja Cortes, hvem de behaga, till Konung. Om en Prins, såsom thronföljare, är alldeles oduglig i moraliskt eller fysiskt hänseende; så kunna Cortes, med en pluralitet af två tredjedelar, utsluta honom från thronföljden.

Cortes hafva beslutit, att vid Spanska, Franska, Romerska, Engelska och Österrikiska hofven

Portugal ej vidare bör hålla Ambassadörer, utan blott Chargés d'affaires, och vid andra hof blott Consuler. Äfven skola legations-råd afskaffas, såsom för statskassan betungande. — De med Konungen ankomna personer hafva nu fått tillåtelse att landstiga, med vilkor, att de hålla sig 20 timmars väg från Lissabon.

Norrige. Storthing d. 3 dennes. Statsrådet Motzfeld infann sig och meddelade underrättelse, det Konungen sanctionerat Storthingets beslut om Norska Adeln m. fl ämnen, samt framlemnade K. M:s nåd. proposition om åtskilliga ändringar i grundlagen; hvilken nåd. proposition remitterades till Constitutions-utskottet. Odelstingets förslag angående afgifter till kyrkan i London förkastades. Uplästes Statssecreteriatets skrifvelse, af innehåll, att H. M. beslutit uplösa Storthinget d. 21 dennes.

D:o d. 4. Presidents-ombetet updrogs anmoda regeringen att begära uplysning, huruvida i conventionen mellan Danmark och Frankrike, något inbrott angående under kriget upbragta Norska skepp. Uplästes en Statssecreteriatets skrifvelse, att H. M. befallt utesluta de i budgetten intagna 10,000 Sp. till upförande af residence åt H. M. i Christiania. D:o att H. M. sanctionerat Storthingets adress angående skulden till Danmark.

D:o d. 6 Plöens förslag om en address till K. M., angående den i hamnen liggande Svenska flotta, lades å sido (mot 3 röster) såsom förhastadt. D:o Flors, att Odelstinget måtte få del af de Kongl. constitutions-förslagen. I anledning af Utskottets betänkande, angående Lag-Comitéens berättelse, beslöts: Stats-Rådet Krohg får sig uppdraget att utföra utkastet till criminal- och politi-lag, hvilket underställes Lag Comitéens beständiga medlemmar till pröfning inom slutet af Julii 1822. För det bästa omdöme om förstnämnde Lagförslag, (som skall, tillika med de granskandes anmärkningar, vara utgifvet inom slutet af Mars 1823) tjenaude till vägledning för Storthinget, vid utarbetningen af ny criminal lag, utsätes en belöning af 1000 S. sp. och 500 för det bästa dernäst. Pris-skrifter i detta ämne, författade på Norska, tillsändas Lag-Comitén inom slutet af October 1823. Prisskrifterna skola begagnas af Lag-Comitén och af 1824 års Storthing.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 20 Augusti.

LAGFARENHET.

Afskrift.

Underdånigt Memorial. *)

Öfver det anmärknings-memorial, jag i underdånighet afgifvit mot Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Collegium, för dess åtgärder i afseende på ett med Dykeri-Commissarien Bagge slutet contract om cesseradt gjutgoods af jern, hafva de af Collegii Ledamöter, som i dessa åtgärder deltagit, nemligen Presidenten, En af Rikets Herrar m. m. Herr Grefve Sandels, General Fälttygmästaren m. m. Friherre von Cardell och Krigs-Rådet Sundius med förklaringar i underdånighet inkommit, och sedan handlingarne derefter blifvit till Justitiæ-Cantzlers-Embete i nåder öfverlemnade, samt Dykeri-Commissarien Bagge haft tillfälle att andraga hvad han, såsom målsägande, aktat nödigt, och jag jemväl i ämnet infordrat några ytterligare uplysningar; får jag nu i underdånighet meddela mitt slutliga yttrande i detta mål.

I förklaringarne finner jag icke det ringaste anfördt till lagligt försvar af Collegii beslut under den 1 April 1816. Man må säga hvad man vill om auctioners ändamål att framkalla täflan; det står ändå alltid

fast, att när ett visst bud är gifvet, ingen täflan möjligen kan äga rum förr, än någon bjuder högre än det gifna beloppet. Alla bud derunder äro utan betydelse och kunna icke ens få namn af täflan, om de ock gjordes af tusendetals personer. Reglen för auctioner till den högstbjudande är, att varan tillhör den, hvars bud ingen öfverbjuder, han må för öfrigt vara den första eller den tusende, som budit. Utan antagande häraf, kunde hvarken frivilliga eller tvungna auctioner hållas. Också lär väl ej någon, som sett eller gjort sig redigt begrepp om en auction, falla på den tankan, att man blir mindre laglig ägare af en vara, för det man varit den enda bjudaren.

De afskrifter, jag från Krigs-Collegium infordrat och nu i underdånighet bilägger, af Tygmästarens, Öfverste-Lieutenanten och Riddaren Weinbergs, och Commendantens, Öfversten och Riddaren Gers's memorial under den 21 Mars och den 17 April 1816, visa, att desse Embetsmän ansågo auctionen hafva gått ordentligen för sig, hvilket måtte få tjena till vittnesbörd, åtminstone derom, att hvad vid denna auction inträffat, icke varit någon ting ovanligt. Med den oinskränkta magt, Collegium, genom beslutet af den 1 April, lagt i Commendantens händer, tilltrorde han sig likväl icke att taga något steg till rubbning i auctionen.

*) Man påminner sig det i N:o 38 af Stockholms Courier införda åtal.

Genom det uttryckeliga intyg han lernade, att *"alldeles ingen anledning var, att det med Bagge upgjorda contract kunnat i ringaste mätto hindra andra personers speculationer,"* försvann all vidare påföljd af förenämnde beslut under den 1 April; men Collegium, som nyss förut röjt ett så gränslöst förtroende för Commendanten, ville numera hvarken låta bero vid detta intyg eller sätta tro till det förklarande, han derjemte afgaf, att *auctionen blifvit i rättan tid vederbörligen kungjord, utan beslöt, allt sådant oaktadt, att tills vidare ingen utlefverering af jernet fick ske och att inmedlertid auctions-kungörelsen skulle från Konungens Befallningshafvande infördras.*

Delade Collegii öfrige Ledamöter med General-Lieutenanten Friherre v. Cardell den tanken, han i sin underdåniga förklaring yttrat, att *hvad Commendanten på Warbergs fästning med Bagge afslutit, var ett ensidigt och obehörigt contract, till hvars uphäfvande auctionen af Collegium blifvit förordnad;* så är det klart, att Collegium skulle söka alla möjliga medel, för att på ett sätt eller annat göra auctionen till intet, sedan den ej slagit ut efter Collegii väntan. Såg Collegium åter i Contractet med Bagge en ömsesidigt bindande afhandling, som ej ensidigt ägde brytas, så låter det svårligen förklara sig, huru Collegium den ena gången efter den andra kunde vägra jernets utlefverering och huru Collegium, som från början aldrig satt i fråga, att ju auctionen varit vederbörligen kungjord, och som af Commendantens sedermera tillkomna försäkran derom, visserligen icke hade någon ny anledning till misstanka i denna del, likväl kunde taga auctions-kungörelsens infördrande till skäl för ytterligare utdrägt med contractets upfyllande.

Collegium har ej kunnat visa någon Författning, som stadgar bestämd tid för så beskaffade auctioners kungörande; ty hvad den återopade 15 §. i Kongl. Instructionen för Collegium af den 19 Mars 1811 innehåller, är en föreskrift, som sträcker sig blott till de der omtalade uphandlings-auctioner. Då nu Collegium icke dess mindre, genom beslutet af den 20 Maji, ogillet auctionen, med förklarande, att kungörelsetiden varit för kort, har Collegium satt sitt godtycke i stället för lag; och på denna lösa grund har den rätt, Bagge genom Contractet sig tillbetingat och genom auctionen fått bekräftad, gått ifrån honom. Att sådant skett, utan att Bagge förut varit hörd, är ett ytterligare bevis på den mindre grannlagenhet, hvarmed rättsfrågan i denna sak blifvit af Collegium behandlad.

Märkyärdigt är ock det yttrande, Krigsrådet Sundius afgifvit, att han icke utan närmare uttydning ens förstår, hvad det vill säga, att Bagge hade bordt höras, innan Collegium dömde öfver hvad han kunde räkna för sin egendom. Af en Ledamot i ett Riks-Collegium borde ej förklaring behöfva äskas öfver rättegångsordningens första grundbegrepp. *Justitiæ-Cantzlers-Embets* sak är det i allt fall icke att gifva undervisning. Dess pligt att tyda lagen består endast uti att påkalla ansvar, då den efter dess tanke anses vara öfverträdd; och på detta, med det kall, jag förvaltar, öfverensstämmande sätt, går jag nu att meddela den tydning, som jag i förevarande mål anser lämpelig.

Att Collegium med ensidig och godtycklig behandling missvärdat Bagges rätt, är hvad jag lägger de ifrågavarande Ledamöter till last. Dess behandling har synbart tillkommit af ett för vida sträckt nit att befrämja Kronans fördel; men ett embetsmannanit, som ej böjer sig under lag

och ordning är icke desto mindre underkastadt ansvar, emedan det sätter allmänna säkerheten i våda, och det i betydligare mon, ju högre och vidsträcktare den krets är, inom hvilken Embetsmannen verkar. Jag kan således icke undgå att, med anledning af i Cap. 12 §. Rättegångs-Balken, i underdånighet påstå, det en af Rikets Herrar, Herr Grefve Sandels, General-Lieutenanten Friherre Cardell och Krigs-Rådet Sundius måtte fällas att böta, till treskiftes emellan Kronan, Staden och Målsäganden Bagge, det penningetal, som svarar mot en månads-lön för hvardera för år 1816, enligt bilagde bevis från Stats-Contoiret, nemligen Presidenten, En af Rikets Herrar m. m. Grefve Sandels $\frac{1}{2}$ del af förra Öfverste-inkomsterne vid Adelsfane-Regementet, uträknade efter årets markegång, Friherre von Cardell, som i egenskap af General-Fälttygmästare har säte och stämma i Collegium, $\frac{1}{2}$ del af sin General-Fälttygmästare-lön, och Krigs-Rådet Sundius $\frac{1}{2}$ del af Krigs-Råds-lönen.

Till skadestånd anser jag Dykeri-Commissarion Bagge jemväl vara berättigad, men finner det ej tillhöra mig att om beloppet deraf något yttrande lemna, utan låter blott de räkningar, han till mig ingifvit, åtfölja detta mitt underdåniga memorial, hvarvid de från Eders Kongl. Maj:t till mig i Nåder öfverlemnade handlingar jemväl fogas. Stockholm den 24 Julii 1821.

På Justitiæ-Cantzlers-Embetets vägnar.

Att osvanstående afskrift är lika lydande med det uti Kongl. Maj:ts Justitiæ-Cantzlers Expedition förvarade concept, efter hvilket originalet blifvit utskrifvet, intygar

Ex officio

GUSTAF H. THOMÉ.

Några anmärkningar vid den nya Skol-Orduingen.

(Slut fr. N:o 32.)

Ett godt hufvud däremot finner oftast

någon utväg, om man nemligen icke med flit lägger flera hinder i vägen, än dem ödet lagt. Detta har erfarenheten visat. Det är just först då, när ett godt hufvud begynt documentera sig i skolan, som barmhertiga människor upmuntras att understödja det. Den, som sjelf varit i offentliga skolor, vet huru det tillgår, då en utfattig yngling inträder där. Han understöddes af sina förmögna kamrater; han tvingas af nöden att arbeta med ifver; han bringar sig snart till möjlighet att genom undervisning försörja sig. Detta är historien om många nu lefvande, om många allidna utmärkta mäns första skoleår; och man misstager sig föga, om man påstår, att vid hvarje läroverk i Sverige nu skola kunna upletas lysande lärare - förtjenster, som så gjort sin första bana. Men efter den dag, då den nya Skolordningen träder i verksamhet, skola dessa exempel försvinna.

Den, däremot, som icke kan documentera sin kallelse till studierna, öfvergifves af kamrater och välgörare, och måste lemna ett ställe, där han ingen ting haft att göra, eller ock, om han lyckas att hålla sig kvar, är han icke skadligare än hvarje rikt dumbufvud, som kan tvinga sig in i skolan och tvinga sig att där kvarblifva.

Att detta starka tillop af fattiga barn i skolorna icke är att befara, äfven om den i fråga varande paragrafen aldrig funnes, kan således ådagaläggas både genom förnufts-skäl och erfarenhet. Men hvarlöre vill man hindra detta tillopp? är det fördärligt, att äfven den fattige får lära något? Fordrar statens bästa, att han utslutes från möjligheten att få vetenskaplig upfostran? Böra de offentliga skolorna förbehållas åt de förmögnares barn? — En hop händer, så svarar man, dragas från näringarna. — Men hvarlöre är den, som

studerat; genast ryckt ifrån näringarna? och hyart? -- Till tjenester. — Orsaken åter till detta? — Att den, som studerat, anser sig för stor att lefva af sina händers arbete, emedan man blifvit van att anse värdigheten af tjänsteman såsom den enda uphöjning i samhället, och kunskaper såsom ogagneliga, om icke skadliga, för den arbetande hopen.

Detta grundfel i opinionen och upfostringsanstalterna måste häfvas; namnet *medborgare* måste få sin stora betydelse; *uplyst medborgare* måste blifva i och för sig sjelf en hög titel; tjenester och befordran måste uphöra att vara enda målet för bildning -- och då försvinner hela betydelsen af denna fruktan för mängden af studerande. Tvärtom skall då lusterlandsvännen icke hafva någon högre önskan, än att så många måtte studera, som möjligen kunna. Men, äfven i det skick sakerne nu äro, finnes mot det onda intet enda säkert medel, utom en allmänt spridd högre upfostran. Man skall en gång af omöjligheten tvingas att uphöra att skapa tjänster efter mängden af dem, som lått vetenskaplig bildning. Ett öfverskott af dem måste återgå in i den vanliga otitulerade människohopen och bilda icke lycksökande och oegennyttiga *medborgare*. Utvägen härtill är väl icke att lägga hinder mot bildningens spridande.

Hvad som därefter förefallit oss märkvärdigt är samma sections och kapitels 6:te §. Den lyder så: "Anmäler sig någon öfver 15 år gammal att blifva vid lärdoms-skola antagen, och icke äger mot sin ålder någorlunda svarande kunskaper, må Collegium, efter pröfning af omständigheterna, honom antaga eller afvisa, och äger i senare fallet den sökande, der han med afvisningen icke åtnöjes, att sådant anmäla derectē eller genom Skolans Inspector

"hos Ephorus; hvilken slutliga pröfnings-rätten tillkommer."

Det af så många tänkare med skäl lastade system, att tidiga studier äro de bästa, har upfostrings-comitéen således följt. Men huru många exempel har man icke på män, som begynt studera vid ännu långt sednare än 15 års ålder och ändock gått ovanligt långt i vetenskaperna! Men detta stadgande är fullkomligt öfverensstämmande med det redan anmärkta om de fattigas uteslutande ur skolorna. Det är just den fattige, som sent begynner studera, ty han drivs därtill endast af egen böjelse och kunskapsbegär; och det är sällan hos barn, detta vaknar af sig sjelft.

Men — vi vilja icke längre uppehålla oss vid anmärkningar, som äro så enkla, att hvar och en, som läser den nya Skolordningen och förut någorlunda öfvertänt ämnet, måste genast göra dem. Det återstår ännu en ganska vigtig att göra, den nemligen om mängden af läroämnen, som skola förhafvas i de lägsta klasser af Skolorna. I första klassen af de nu så kallade högre lärdomsskolorna, eller förut Trivialskolorna, lästes förr blott Christendom och latin, utom högst obetydligt af den så kallade bibliska historien. Endast de samma ämnen drefvos i andra klassen, äfvensom i tredje, dock där med tillägg af Grekisan. Först i fjerde eller Rectors-klassen tillades arithmetik, något historia och Ebreiska.

Detta system var bygd på de af erfarenheten bestyrkta sanningar, att barnet icke kan i början fatta undervisning i flera ämnen, utan att sammanblanda och förvirras; att språk är det för den första undervisningen mest naturliga, såsom fordrande både reglor och minne, men de förra mindre abstracta och stränga än matematikens, det sednare mer underhulpet af tankekraften än i historien, Latinska språket val-

des framför andra, dels därför att det, vid första inrättningen af Skolorna, var det allmänna språket i den lärda världen och i alla vetenskaps-böcker; dels därför att det bland alla äger den största beständighet och dessutom är moder till så många moderna Europeiska språk, hvilkas lärande lättas ofantligt för den, som känner latinets. *Språk* fann man vara det bästa ämne för den första undervisningen; ett språk var nödvändigt, så vida man ville undvika confusion. Detta språk blef således latinets, som utgjorde ej blott första, utan äfven nästan enda undervisnings-ämnet, ända till dess lärjungen deruti blifvit någorlunda bevandrad och fast.

Den nya Skol-ordningen har valt en annan väg. Enligt de medföljande tabeller, som innehålla läseordning för högre Lärdomsskolor, kommer att i första klassen, under hvarje vecka, läsas 10 timmar Latin, 8 timmar Matematik, 3 timmar Svensk Grammatik, 2 timmar Biblisk historia, 2 timmar annan Historia, 2 timmar Christendom och en timme Geografi; 4 timmar hålles skriföfning. I andra klassen 10 timmar Latin, 8 timmar Matematik, 4 timmar Grekiska, 1 timma Geografi, 2 timmar Historia, 2 timmar Biblisk D:o, 1 timma Christendom. I tredje klassen 10 timmar Latin, 8 timmar Matematik, 6 timmar Grekiska, 2 timmar Historia, 1 timma Biblisk D:o, 1 timma Christendom. I Rectors-klassen 8 timmar Latin, 2 timmar Latinskrifning, 8 timmar Matematik, 4 timmar Grekiska, 2 timmar Hebreiska, 3 timmar Historia, 3 timmar Geografi, 2 timmar Christendom.

Den första anmärkning, som icke kan undfalla någon, är om förhållandet mellan Latin och Matematik. De läsas nästan lika mycket, nemligen det förra 10 timmar, den sednare 8 — och det *alla klas-*

ser igenom. Sant är, att med Matematik i de två lägsta klasserna menas intet annat än Arithmetik; men just denna gren af matematiken är den otjenligaste för barn. Det är i allmänhet en orimlighet att begynna studium af egentliga vetenskaper, förr än sinnet för dem vaknat, och problemen, hvilkas lösning utgör vetenskapen, begynt tränga sig på själen. Ända till den stunden blifver bemödandet att inpräglade vetenskapen fruktlösa, likasom bemödandet att så om vintren. Det är samma åker och samma säd; men jordens inre värma har ännu icke väckt groingskraften, och utsädet, som, i rättan tid sådt, skulle kunna bära herliga skördar, kan nu förskämmas och icke vidare duga, då tiden kommer. Vid en viss epok (stundom tidigare, stundom sednare, nästan aldrig inträffande i barndomen) begynna idéer och problem om de yttre tingens form och storlek att vakna i själen; orediga aningar om allmänna regler derför sätta dess krafter i rörelse. Då är tiden inne att med den elementära Geometriens gnista begynna sprida ljus i den förvirrade massan, skira de grumliga aningarna, ge en stödjepunkt åt de förvirrade tankarna. Då slår läran an med kraft, då kastar det naturligen goda och för geometri danade hufvudet sig med en brinnande först öfver den ljuse Euclides och slukar honom, i stället att han vid det för tidiga studium blifver en plåga, ett dagsverke, ett betydelselöst chaos af linier, som hänger tillsammans med ingenting hvarken i himmelen eller på jorden.

Likväl är just läran om de åskådliga storheternas förhållande det första, som det unga sinnet kan fatta af matematiken. Läran om de genom enhetens succession alstrade storheter är mera abstract och får icke sin matematiska klarhet och beständighet, förr än den stödjdes på eller uplyses

af geometrien. Att handverksmässigt handtera siffror kan den råaste lära, det är sant; men i trivial-skolorna är ju icke fråga om att dana blott räknekarlar, som duga att föra böcker; frågan är ju om grundläggande af vetenskaplig bildning. Barnen i första och andra klassen af en dylik skola lära, allt hvad de lära, blott för att kunna lära mer, icke för att genast kunna använda till husbehof, hvad de lära.

Med allt detta skulle dock de enklaste arithmetiska handgrepens inpräglade icke vara i sig sjelft skadligt, om det icke förtoge tiden för det naturligare och nödvändigare, eller bidroge att öka den massa af olikartade saker, hvarmed den nya skoleordningen kommer att förbrylla barnens hufvuden. Till denna massa hör äfven historien, hvars studium vid den aldraförsta undervisningen är ett nytt påfund. Denna skall läras ur nakna compendier och register, d. v. s. barnen skola lära uprepa läxor om dynastier, successioner, revolutioner, sekler och årtal, innan de ännu kunna formera sig idéer om någon ting så collectift som ett år, en stat, o. s. v. Hvad Rousseau säger om barns historiska studium, och de bedröfligt löjliga anecdoter han berättar om de begrepp, barn göra sig om världshändelser, dem de lärt sig att uprepa, är så träffande, att ingen borde gripa an upfostrings-verk, utan att ställa sig hans ord till efterrättelse. Det första historiska studium för barn bör vara lefvernesbeskrifningar, som böra läsas, icke just för att lära känna världshistorien, utan för att omärkligt få en viss uppenbarelse öfver mänskan; endast af dylika historier kunna barnen fatta något och vinna kärlek för detta studium. De nakna cronologierna väcka ingen idé och mycken afsmak. Hvad den så kallade Bibliska Historien vidkommer, torde man med skäl kunna säga, att dess

studium är en relik af missförstådd fromhet. Tryggt vågar man påstå, att *ingen* har lärt Judarnas eller de första Christnas historia af dessa besynnerliga compendier, om han ej tillika läst bibeln -- och då behövas de icke. Hvad som däremot kan recommenderas, såsom en nyttig och lämplig selsättning för barnen, är Geografien, åt hvilken blott en timma i veckan blifvit anslagen.

Den Svenska grammatik, som skall läras i första klassen, kan visserligen vara af värde; men då *två* grammatiker skola läras, innan man känner *en*, och då dessa grammatiker äro olika; måste förblandning och villervalla upkomma. Där den Svenska borde förekomma, där finnes hon icke, nemligen i de högre klasserna.

Resultatet af alltsamman är, att våra Lärdoms-skolor, f. d. Trivial-skolorna, blifva pendarer till de så allmänt och så rättvist tadlade Stockholmska pensionerna, där man, tvungen att rätta sig efter föräldrars oförståndiga önskan att kunna skryta med mångkunniga barn, begynner på en gång med alla språk och vetenskaper och tillskapar vidunder af beläsenhet och okunnighet. Lättaste sättet att öfvertyga sig om denna sanning är att se dessa pensioner och deras på en gång brådmogna och omogna frukter. Med harm och medömkan måste man se, hvilket vildt sammelsurium upkommer i ett barnhufvud, som på en gång proppas med Latin, Historia, Mathematik o. s. v. Det hade varit högst önskligt, att man tagit denna bedröfliga erfarenhet i behörigt öfvervägande.

Allt, hvad som är godt i den nya Skoleordningen, är bibehållet ur den gamla, undantagande en sak, öfver hvars införande man bör glädja sig -- och denna sak är *Gymnastiken*, för hvilken fyra timmar i veckan äro anslagna vid Trivial-skolorna,

och fem vid Gymnasierna. Man har således ändtligen funnit nödvändigheten af att ej blott fylla barnens hufvuden med kunskaper, utan äfven att bibehålla deras hälsa, utveckla deras kroppskrafter och lifva deras sinne. Detta stadgande skall välsignas af hvar och en, som sett våra skolor fordom, sett dessa späda gubbar, dessa bleka och hopkrumpna varelser, som med sina skabbiga fingrar knappast vågat röra vid någon ting. Dylika figurer har man fått se vid hvarje skola — och de hafva varit de flitigaste och snällaste barnen. Mängden har väl haft sina lekar, som öfvat och stärkt kroppen. Men dessa lekar hafva oftast icke varit ändamålsenliga. Man må kunna bekvilla Gymnastikens verkan på äldre och sjuka människor; men fritt från tvivel är det, att den är en oskattbar välgärning för barn, i synnerhet för dem, som upfödas i städer. Ett blekt, svagt, modlöst och för hvarje vindkast, hvarje fara ömtåligt barn skall icke igenkännas, om man får se det, en tid efter det begynt begagna gymnastiken. Det står ej vidare tafatt och skyr, med spritade fingrar, hvarje föremål, som kommer i dess väg; oförskräckthet, beslutsamhet och glädje lysa ur dess ögon; det har luft i lungorna och mod att mäta sig med en kamrat; hela dess väsende förråder lif. Man torde medgifva, att dessa fördelar äro ett värdigt ämne för upfostrarens omsorg; och i sådant fall torde man med oss förena sig i den froma önskan, att gymnastikens införande icke må stadna i Skoleordningen, utan verkligen sträcka sig till sjelfva skolorna. Ett redan förut gifvet påbud härom har, såsom bekant är, ännu icke haft denna lyckliga verkan.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Om Portens förhållande till de christna makterna har man inga underrättelser af vigt

eller tillförlitlighet. Franska tidningar påstå att Wienska cabinettet, i förening med det Engelska, åter gjort ett försök att förlika Porten med Ryssland. En Courier skall, med en note af högsta vigt, hafva afgått från Wien till Petersburg. I Wien trodde man, heter det vidare, att England åter formligen erbjudit sin bemedling; att det i början varit understödt af Österrrike; men att sistnämnde magt oförmodadt vidtagit stora förändringar i sin politik och synes närmare än någonsin förenat med Ryssland. Österrikes stridskrafter, som samlas på östra gränsen, räknas till 100,000 man. Wittgensteins armée koncentrerar sig i Bessarabien och större delen af vestra arméen i Kaminitz. Vigtiga communicationer, i afscende på Turkiska angelägenheterna, skola från Petersburg vara gjorda hofvet i Berlin, genom Kejsarens Adjutant Schuwalow, som blifvit skickad dit. Sir H. Walpole har ankommit till Wien, med vigtiga updrag från Engelska regeringen, angående, såsom det tros, Grekelands angelägenheter. England skickar trupper till Medelhafvet. Oförtöfvadt, ja inom åtta dagar, (så heter det från Frankfurt d. 5 dennes) skall täckelset för Turkiska ärenderna hafva fallit. Tyska blad yttra sig, att Ryssland ingalunda synes önska krig; att ingen fråga kan vara om realisering af Catharina II:s plan att återställa Östra Kejsardömet; att tvärtom Grekland torde återställas till sin forna fördelning i små republiker. Ifrån Leipzig berättas af d. 4 dennes, att Porten lystnat till Rysslands föreställningar, och att allt blifvit i godo bilagdt mellan båda makterna. — Storherrn skall hafva låtit fängsla Persiska Sändebudet, emedan Schacken vägrar att göra gemensam sak med Turkarna mot de christna. En Persisk handelsagent, som i Constantinopel gjorde inköp för hofvet i Teheran, är äfven inspärrad. — I Tyskland äro öppnade subscriptioner för Grekerna.

Dessa flotta, heter det från Ragusa af d. 20 Junii, skall hafva intagit Voinitza, och det talas om ett förbund mellan Grekerna och Albaneserna, i hvilket Ali äfven troddes taga del. Allt flera öar befria sig från Turkarnas ok och förena sig med de öfriga; däribland Chios. Ett d. likt försök har dock misslyckats invånarne på Rhodus. På Candia hafva häftiga drabbningar ägt rum. — Underrättelser från Venedig af d. 24 Juli och öfver England till d. 27 bekräfta icke Thessalonichs intagande, men säga, att staden var strängt blockerad både till land och sjös; att Grekiska Amiralen upfordrat Turkiska commendanten att inom 8 dagar gifva sig, annars skulle staden bombarderas och alla Turkar springa öfver klifvan; att commendanten då inspärr-

rat 40 Greker, med hotelse att döda dem, så snart flottan begynte skjuts. — Så snart Turkiska arméen lemnat Epirus, här Grekernas resning sträckt sig äfven dit. — I slutet af Maji var ännu alldeles lugnt på Cypern; men alla christna invånare voro afväpnade, där likasom i Karamanien och Syrien; endast Druserne och de öfriga christna invånarne på Libanon hade satt sig emot denna åtgärd. De vilja ej mer betala skatt till Patriarkens mördare och hafva slagit trupper, som Paschan af Syrien skickat mot dem. Äfven i Aleppo och Damas skola våldsamheter och mord hafva ägt rum. Heliga grafven är vanhelgad af Turkarna, Patriarken i Jerusalem, jemte pera prester och andra christna, mördade, många sålda till slafvar. Allt synes båda en stor förföljelse. — I Smyrna skall åter vara tämligen lugnt. — Turkarna vänta (heter det af d. 2 Julii) förstärkning i Arkipelagen; Paschan i Egypten hade gått till ankars vid Rhodos; (hvilket strider mot directa bref från Alexandria, som säga, att Paschan i Egypten förklarar sig icke kunna umbära något af sin krigsmagt, att han emottager flyktiga Greker o. s. v.) Algieriska Escadren väntades snart, och en flott-division hade utlupit från Dardanellerna, för att förena sig med den; så att Grekerna torde blifva underlägsna till sjös. Imedlertid har deras starkaste flotta posterat sig mellan Creta och Morea, för att observera Barbareskernas rörelser.

Det visar sig allt mer, att Ypsilantis, hans brors och den heliga legionens olycka varit en följd af Bulgaren Sawas, Bosniaken Karabias och den Albanesiske Kutzo-Walachen Dukas förräderi. Deras skaror, bestående af Arnauter och Albaneser, skola åter hafva skilt sig från Turkarna och mördat de tre förrädiska anförarne. De omständliga berättelserna, man nu har, angående den heliga skaras nederlag, innehålla exempel af mandom, värdiga Grekelands forntid. — Giorgaki, som samlat öfver 4000 man, har slagit läger vid Kosia, hvarifrån han utskickar ströf-corpser, som samla de spridda Grekerna och slå Turkarna, hvar de träffas. Bref från Kosia af d. 2 Julii berätta äfven, (ehuru just icke troligt) att Kantakuzeno och Pentedecka, med en utvald skara, uppehålla sig i Jassy och slå fienden, hvar han visar sig. Pentedecka skulle då nyss hafva, med 500 man, slagit 2500 Turkar. — Turkiska befälhafvarne i Walachiet hafva befallt sina soldater mörda alla christna prester. De se bruka att bära skägg. Nu hafva äfven alla väpnade Greker låtit skägget växa, så att Storherrn tror sig få blott presthufvuden i de säckar, som efter segrar sändas till Constantinopel.

Nyaste underrättelser från Constantinopel gå till d. 10 Julii. Storherrn hade åter befallt allmän beväpning, hvilken dock måst afskaffas, sedan ofantliga massor af beväpnadt, fanatiskt slödder d. 2 Julii begått excesser i Pera och hotat de Christna sändebuden. Endast genom de kraftigaste mått och steg lyckades det Porten att skydda dem. Paschan af Brussa, som har sitt 12000 man starka läger vid Buyukdere, håller sträng ordning. En annan Pascha med 30000 man väntades oförtöfvadt till granskningen. Nyheterna öfver Odessa äro icke alldeles så farska och innehålla, att morderna på de Christna fortforo; att Turkarna begynt korslästa Greker; att 16 bland de rikaste af dem lidit detta ohyttiga dödsstraff d. 2 Julii, och att deras qvinnor och barn blifvit långsamt stekta midt för deras ögon.

England. Drottningen är illa sjuk. Rykten om hennes död hafva dock blifvit vederlagda af sednare underrättelser.

Norrige. Storthing d. 7 dennes. Antogos de 21 första punkterna af Budget-utskottets förslag till Stats-utgifterna för de tre nästkommande skatteår: Till H. M. Konungens hofstat 64,000 Sp.; H. K. H. Kronprinsens D.o 32,000; Storthinget 18,000; Contors-utgifter vid regeringen 15,000; tillfälliga utgifter vid Tull- och Consumtions-väsendet 88,000; förskott till Universitetet 25,000; D.o till lärda skolor 2,500; till en offentlig konstskola i Christiania 2,700; fattigväsendet på Kongsberg 8,400; Barnsörshuset 1000; till väg mellan Jemtland och Trondhjem 2000; förskott till Takhusen 15,000; Ankarsmedjorna 18,500; geografiska mätningen 1,333; 40; Halvudmatrikulerings-commissionen 4000; beständiga utgifter vid Fyrbåkarna 7,400; reparationer och nybyggnad å D:o 4,942; 20; Myntet 2000; allmänna byggnaders vidmagthållande 3000; förskott till Krigshospitals-kassan 3,704; 48; Expectance-löner för tjenstfria officerare 53,555; 12. De öfriga punkternes afgörande upsköts.

Statsr. Metzfeld infann sig och aflemnade Kongl. propositioner om 1:o räntedragande Zahlcasse-anvisningar; 2:o Förändringar i Grundlagens 86 och 87 § §; 3:o Uprättande af en ny ärftlig Adel i Norrige. De båda sista remitterades till Constitutions Utskottet.

Till President valdes Amtm. Sibbern; till Vice President Amtm. Falsen; till Secreterare Sorenskriver Landmark.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Thorsdagen den 23 Augusti.

Recension.

Blick på de äldre Wasa-Konungarnas och i synnerhet Carl IX:s och Carl XI:s Regentvärde. Stockholm, tryckt hos Fr. B. Nestius 1821.

Då människans mesta kunskap i statslära, likasom i mycket annat, förvärfvas genom erfarenhet, och hvarje individs egen lefnad hinner samla blott en högst obetydlig skatt af denna erfarenhet; så är en *historia*, en ägta opartisk, förständig historia, en bland ett folks högst nödiga skatter. Undersöker man, hvarföre England med så säkra och afnätta steg gått mot sitt mål och uphunnit det, så stöter man ovilkorligt på den omständigheten, att England har den mest utarbetade historia bland alla Europas folk; att hvarje medborgare, som velat verka i sitt lands angelägenheter, haft för sig en mångsidigt och frimodigt öpnad väg till kännedom om gången af landets politik, allt ifrån många sekler tillbaka; att han därigenom varit satt i tillfälle att se, hvilka systemer som blifvit följda och hvilka resultat de haft.

Sverige — kan man säga — äger ännu ingen historia. Dess häfder äro ett chaos, derur hvar och en, efter sin förmåga och sitt (olyckligtvis ofta förut fattade) begrepp, måste genom gräfvande i acter framleta

hvarje särskild sak. Hvad han finner, står då isoleradt; en särskild länk hittar han, men kedjan döljer sig. På den tiden, då forskning, ja lärd och mödosam forskning, i Svenska häfderna hörde till ordningen för dagen, hade man skäl att vänta några lysande resultat, om icke olyckligtvis forskningen vändt sig nästan *endast* på *antiquiteter*. Detta studium kan visserligen vara af nytta och interesse; men det antager oftast en viss anstrykning af narraktighet och afleder från det sanna historiska studium. Med barnslig ifver och barnslig lättrohet letar man efter småsaker och hoppar öfver de *stora* monumenter, som ligga i ens väg. Att veta, huru förfädrens svärd voro bildade, huru deras brudar prydde sig, huru långa Sanct Erics spårrar voro o. s. v. kan vara roligt nog; men arbetar man, med ägta antiquarisk ifver, på dylika undersökningar; så återstår löga tid och ifver för den stora historiska forskningen, den nemligen, som befattar sig med lagarna och styrelsen, folkets bildning och resultaten af dess bemödanden. Dessutom har en antiquarius sällan kunskaper i ämnen, hvilka den sanna häfdeteknaren måste känna. För att — jag säger icke ens bedöma, utan blott — begripa t. ex. gamla lagar, dem man hittar på pergament eller stenar, måste man äga någon lagkunskap; för att fatta andan af myther och vitterhet, och derifrån